

วารสารอิเล็กทรอนิกส์
ทางการศึกษา

OJED, Vol. 18, No. 2, 2023, Article ID: OJED-18-02-010
Article Info: Received 23 May, 2023; Revised 30 July, 2023; Accepted 31 July, 2023

OJED
An Online Journal
of Education
www.tci-thaijo.org/index.php/OJED

สถานภาพการใช้กรอบแนวคิด ทฤษฎี ในการศึกษาการจัดการเรียนการสอนวรรณกรรมและวรรณคดีไทย
Status of Using the Conceptual Framework Theories in the Study of Teaching and Learning
Management of Thai Literature

ภักพล คำหน้อย^{1*} และ ป ประภัสสนันท์ เรืองจันทร์²
Pakkapon Khamnoy^{1*} and Por Prapassanan Ruangjan²

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากรอบแนวคิด ทฤษฎี ที่ใช้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทย โดยศึกษาวิเคราะห์จากวิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิต ช่วงปีพ.ศ.2553-2563 จากหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต การศึกษาดุษฎีบัณฑิต และครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยในประเทศไทย จากการศึกษาพบว่า วิทยานิพนธ์ทั้งหมดเป็นงานวิจัยรูปแบบการวิจัยและพัฒนา มุ่งพัฒนารูปแบบหรือกระบวนการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับวรรณคดีไทย งานวิจัยดังกล่าวได้นำแนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ มาใช้ในการศึกษาทั้งหมด 17 แนวคิด ทฤษฎี นำไปสู่การประยุกต์และสร้างสรรค์รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยที่ผู้วิจัยได้คิดค้นขึ้นทั้งหมด 5 รูปแบบ เพื่อนำไปแก้ปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีไทยในทุกระดับชั้น อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมความสามารถด้านการอ่าน และทักษะในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างเหมาะสม ทันสมัย และมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : สถานภาพ, แนวคิดและทฤษฎี, การจัดการเรียนการสอน, วรรณคดีไทย

¹ อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

Lecturer in Department of Education, Faculty of Education, Naresuan University.

Email: pakkaponk@nu.ac.th

² อาจารย์ประจำภาควิชาบริหาร วิจัย และพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

Lecturer in Department of Educational Administration, Research and Innovation Development, Faculty of Education, Naresuan University.

Email: porprapassananr@nu.ac.th

* Corresponding Author

Abstract

This article aims to study the conceptual frameworks and theories used in the study of teaching and learning management in Thai literature. However, it studies only the doctoral theses published during 2010–2020 from the Doctor of Philosophy in Education programme. The study found that all of the theses focused on developing the format or teaching and learning process of Thai literature. They applied 17 different concepts and theories that led to the application and creation of 15 teaching and learning models, aiming to solve problems in teaching and learning Thai literature at all levels in Thailand. Additionally, the models appropriately and efficiently encourage reading competency and 21st-century skills.

Keywords: Status, Concepts and Theories, Teaching and learning management, Thai literature

บทนำ

วรรณคดีไทยเป็นมรดกภูมิปัญญาของชาติไทย เป็นเครื่องแสดงถึงภูมิปัญญาของชาติ วรรณคดีเปรียบเสมือนกระจกสะท้อนสังคมและวัฒนธรรมในแต่ละยุคสมัย จุดมุ่งหมายที่สำคัญของการเรียนวรรณคดีคือการทำให้ผู้เรียนเรียนรู้วิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนในชาติ เห็นความงามของภาษา ฝึกการคิดของผู้เรียน รวมทั้งให้ผู้เรียนนำข้อคิดจากวรรณคดีมาใช้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและสังคมปัจจุบัน การเรียนวรรณคดีจึงเป็นสิ่งสำคัญ แม้จะไม่สามารถก่อให้เกิดประโยชน์ในเชิงรูปธรรม โดยนำไปใช้ในการประกอบอาชีพโดยตรง แต่วรรณคดีก็มีประโยชน์ในการจรรโลงใจให้รู้จักใช้ปัญญา ความคิด และเข้าใจความเป็นมนุษย์ (สุภัทรพงศ์ รวงผึ้งรุ่งโรจน์, 2563)

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดการเรียนการสอนวรรณคดีไทยไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 โดยกำหนดให้ผู้เรียนเรียนวรรณคดีไทยตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ไปจนถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีตัวชี้วัดเนื้อหาทางวรรณคดี และได้กำหนดคุณภาพผู้เรียนตามลำดับช่วงชั้น คือ เมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผู้เรียนเข้าใจและสรุปข้อคิดที่ได้จากการอ่านวรรณคดีและวรรณกรรมเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน แสดงความคิดเห็นจากวรรณคดี วรรณกรรมที่อ่าน รู้จักเพลงพื้นบ้าน เพลงกล่อมเด็ก ซึ่งเป็นวัฒนธรรมของท้องถิ่น ร้องบทร้องเล่นสำหรับเด็กในท้องถิ่น ท่องจำบทอาขยานและบทร้อยกรองที่มีคุณค่าตามความสนใจได้ จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้เรียนเข้าใจและเห็นคุณค่าวรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่าน เล่านิทานพื้นบ้านร้องเพลงพื้นบ้านของท้องถิ่น นำข้อคิดเห็นจากเรื่องที่อ่านไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงและท่องจำบทอาขยานตามที่กำหนดได้ จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้เรียนสามารถสรุปเนื้อหาจากวรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่าน วิเคราะห์ตัวละครสำคัญวิถีชีวิตไทย และคุณค่าที่ได้รับจากวรรณคดี วรรณกรรมและบทอาขยาน พร้อมทั้งสรุปความรู้ ข้อคิดเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผู้เรียนเข้าใจธรรมชาติของภาษา อิทธิพลของภาษา และลักษณะของภาษาไทย ใช้คำและกลุ่มคำสร้างประโยคได้ตรงตามวัตถุประสงค์ แต่งคำประพันธ์ประเภทกาพย์ โคลง ร่าย และฉันท ใช้ภาษาได้เหมาะสมกับกาลเทศะ และใช้คำราชาศัพท์และคำสุภาพได้อย่างถูกต้อง วิเคราะห์หลักการสร้างคำในภาษาไทย อิทธิพลของภาษาถิ่นและภาษาต่างประเทศ วิเคราะห์และประเมินการใช้ภาษาจากสื่อสิ่งพิมพ์ เข้าใจภาษาถิ่น และสื่ออิเล็กทรอนิกส์

อย่างไรก็ตามก็พบว่ามีปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีไทย ศรีวิไล ดอกจันทร์ (อ้างถึงในชลธิชา หอมพุ่ม, 2557) ได้กล่าวเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีสรุปได้ว่า การสอนวรรณคดีนั้นมีปัญหาเกิดทั้งจากหลักสูตรและแบบเรียน

กล่าวคือ หลักสูตรกำหนดจุดมุ่งหมายกว้างเกินไปจนไม่สามารถสอนให้ตรง จุดมุ่งหมายได้ ด้านแบบเรียนนั้น ยังขาดการประยุกต์เนื้อหาไปใช้ในสถานการณ์จริง ปัญหาเกี่ยวกับธรรมชาติของวิชาและสื่อการสอน กล่าวคือธรรมชาติของวรรณคดี เนื้อหาและฉันทลักษณ์มีความยาก ด้านสื่อที่ขาดการใช้สื่อที่หลากหลายและเร้าความสนใจ ปัญหาเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลจะเน้นวัดความรู้ ความจำ ซึ่งไม่สอดคล้องกับเป้าหมายของวรรณคดีที่เรียนเพื่อความซาบซึ้ง นอกจากนี้ยังพบปัญหาเกี่ยวกับผู้เรียน กล่าวคือ ผู้เรียนไม่สนใจวรรณคดี เพราะคิดว่าเป็นเรื่องไกลตัว ไม่สนุกสนาน ไม่ท้าทาย และปัญหาเกี่ยวกับผู้สอน ครูมักจะสอนเพียงให้อ่านเอาเรื่องเพื่อตอบคำถาม ขาดวิธีสอนที่น่าสนใจ สภาพปัญหาการสอนวรรณคดีไทย ข้างต้นเป็นสภาพปัญหาในวงกว้างที่ครอบคลุมการสอนวรรณคดีไทยในทุกระดับชั้น

จากสภาพปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีไทยจึงทำให้ผู้เขียนบทความสนใจที่จะศึกษาสถานภาพการใช้กรอบแนวคิด ทฤษฎี ที่ใช้ศึกษาการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทย และสร้างสรรค์รูปแบบการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทยจากวิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิต เพื่อจะให้เห็นว่ากรอบแนวคิด ทฤษฎี และรูปแบบการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทยนั้นมีความหลากหลายและจะทำให้เห็นมุมมองในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยให้มีความทันสมัย โดยบูรณาการทฤษฎีต่าง ๆ เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทย เช่น การใช้ทฤษฎีสหบทและแนวทางการอ่านโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถการอ่านเชิงสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาล การสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณของนักศึกษาครูภาษาไทย นำไปสู่การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่สามารถช่วยแก้ปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษากรอบแนวคิด ทฤษฎี ที่ใช้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทย

ขอบเขตการวิจัย

บทความนี้จะศึกษากรอบแนวคิดและทฤษฎีการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทยจากวิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิตของคณะศึกษาศาสตร์ และครุศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยในประเทศไทย ช่วงปีการศึกษา 2553 – 2563

วิธีการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษากรอบแนวคิดและทฤษฎีการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทยจากเอกสารงานวิจัย ผู้วิจัยได้ศึกษาจากวิทยานิพนธ์ โดยใช้วิธีการเลือกวิทยานิพนธ์แบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยศึกษาวิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิตของคณะศึกษาศาสตร์ และครุศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยในประเทศไทย ช่วงปีการศึกษา 2553 – 2563 และนำมาวิเคราะห์สถานภาพเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทยด้วยตารางการวิเคราะห์เอกสาร และวิเคราะห์กรอบแนวคิดและทฤษฎีการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทยด้วยวิธีการสรุปเรียบเรียงแบบพรรณนา

ผลการวิจัย

1.สถานภาพงานวิจัยระดับคุชฌ์บัณฑิต ปีการศึกษา 2553 – 2563 เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทย

การศึกษาผลงานวิจัยของนิสิตและนักศึกษาระดับคุชฌ์บัณฑิต ตั้งแต่ปีการศึกษา 2553 – 2563 เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทย จากมหาวิทยาลัยในประเทศไทย พบว่า มีผลงานการศึกษาวิจัยผ่านการทำวิทยานิพนธ์ทั้งหมด 5 เรื่อง จากมหาวิทยาลัย 3 แห่ง ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 1 เรื่อง มหาวิทยาลัยบูรพา จำนวน 1 เรื่อง และมหาวิทยาลัยศิลปากร จำนวน 3 เรื่อง

ผู้จัดทำวิทยานิพนธ์ทั้ง 5 เรื่อง พบว่าเป็นการศึกษาวิจัยในแนวทางการพัฒนารูปแบบหรือกระบวนการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับวรรณคดีไทย ผู้จัดทำวิทยานิพนธ์ได้กำหนดหัวข้อการศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบหรือกระบวนการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทยของตนเอง จากการศึกษาค้นคว้าวิทยานิพนธ์ พบว่าได้กำหนดชื่อหัวข้อวิทยานิพนธ์เป็นการศึกษาวิจัยในแนวทางที่คล้ายกัน ดังปรากฏจากชื่อเรื่องดังนี้ 1.การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนโดยบูรณาการทฤษฎีสหบทและแนวการสอนโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถการอ่านเชิงสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาล 2.การพัฒนารูปแบบการสอนวรรณคดีไทยโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีสังคีตเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต 3. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยบูรณาการแนวการสอนที่เน้นภาษา วรรณกรรม และประสบการณ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจและเขียนสรุปความของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต 4.การพัฒนากระบวนการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครูภาษาไทย และ 5.การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองและทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ตาราง 1

วิทยานิพนธ์คุชฌ์บัณฑิตเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทย

ลำดับ	ชื่อวิทยานิพนธ์	ชื่อผู้วิจัย	ชื่อสถาบัน	ปี
1	การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนโดยบูรณาการทฤษฎีสหบทและแนวการสอนโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถการอ่านเชิงสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาล	ธัญญา พิทยาพัทธ์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	2553
2	การพัฒนารูปแบบการสอนวรรณคดีไทยโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีสังคีตเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต	ชลธิชา หอมพุ่ม	มหาวิทยาลัยศิลปากร	2557
3	การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยบูรณาการแนวการสอนที่เน้นภาษา วรรณกรรม และประสบการณ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจและเขียนสรุปความของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต	สง่า วงศ์ไชย	มหาวิทยาลัยศิลปากร	2560
4	การพัฒนารูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครูภาษาไทย	ธัญญาลักษณ์ สังข์แก้ว	มหาวิทยาลัยศิลปากร	2562

ตาราง 1 (ต่อ)

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เกี่ยวข้องกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทย

ลำดับ	ชื่อวิทยานิพนธ์	ชื่อผู้วิจัย	ชื่อสถาบัน	ปี
5	การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองและทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	สุภัทพรพงศ์ รวงผึ้งรุ่งโรจน์	มหาวิทยาลัยบูรพา	2563

เมื่อพิจารณาการกำหนดวัตถุประสงค์ของวิทยานิพนธ์ทั้ง 5 เรื่อง พบว่าได้กำหนดวัตถุประสงค์การศึกษาเป็นไปในทิศทางเดียวกันคือ เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เพื่อพัฒนารูปแบบการสอน เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ และเพื่อศึกษาเจตคติที่มีต่อรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้น ซึ่งวัตถุประสงค์ดังกล่าวได้กำหนดขึ้นเพื่อให้เป็นไปตามรูปแบบของงานวิจัยเพื่อพัฒนา (Research and Development) ตามขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นศึกษาข้อมูลพื้นฐาน (Research-R1 : Analysis) ขั้นออกแบบและพัฒนารูปแบบการสอน (Development-D1 : Design And Development) ขั้นนำรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นไปใช้ (Research-R2 : Implementation) และขั้นปรับปรุงรูปแบบการสอน (Development-D2 : Evaluation)

ตารางที่ 2

ความสัมพันธ์ชื่อวิทยานิพนธ์กับวัตถุประสงค์เกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทย

ลำดับ	ชื่อวิทยานิพนธ์	วัตถุประสงค์การวิจัย			
		เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน	เพื่อพัฒนารูปแบบการสอน	เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์/ศึกษาผลสัมฤทธิ์	เพื่อศึกษาเจตคติ/ความคิดเห็น
1	การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนโดยบูรณาการทฤษฎีสหพหุและแนวการอ่านโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถการอ่านเชิงสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาล		/	/	
2	การพัฒนาแบบการสอนวรรณคดีไทยโดยประยุกต์ใช้วิธีสายสีเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต		/	/	
3	การพัฒนาแบบการสอนเรียนการสอนโดยบูรณาการแนวการสอนที่เน้นภาษาวรรณกรรม และประสบการณ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจและเขียนสรุปความของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต		/	/	/

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ความสัมพันธ์ชื่อวิทยานิพนธ์กับวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทย

ลำดับ	ชื่อวิทยานิพนธ์	วัตถุประสงค์การวิจัย			
		เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน	เพื่อพัฒนารูปแบบการสอน	เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์/ศึกษาผลสัมฤทธิ์	เพื่อศึกษาเจตคติ/ความคิดเห็น
4	การพัฒนารูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครูภาษาไทย	/	/	/	/
5	การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองและทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6		/	/	/

การกำหนดขอบเขตกลุ่มประชากรตัวอย่างการศึกษาของวิทยานิพนธ์ระดับดุขภูิบัณฑิตทั้ง 5 เรื่อง พบว่า วิทยานิพนธ์แต่ละเรื่องกำหนดกลุ่มประชากรตัวอย่างคือเด็กและเยาวชนหลากหลายระดับ ได้แก่ ระดับอนุบาล ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และระดับอุดมศึกษา ซึ่งกลุ่มประชากรตัวอย่างจากวิทยานิพนธ์ทั้ง 5 เรื่อง ได้จากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

2.กรอบแนวคิด ทฤษฎี และรูปแบบการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทย

2.1 แนวคิด ทฤษฎี

แนวคิด หมายถึง ความคิดที่เป็นแนวที่จะดำเนินต่อไป (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 645) ส่วน ทฤษฎี หมายถึง หลักการทางวิชาการที่ได้ข้อสรุปมาจากการค้นคว้าทดลองเป็นต้น เพื่อเสริมเหตุผลและรากฐานให้แก่ปรากฏการณ์หรือข้อมูลภาคปฏิบัติ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 545) แนวคิด ทฤษฎี ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทย หมายถึง แนวคิดหรือหลักการทางวิชาการที่เป็นข้อสรุปในการศึกษาค้นคว้าเพื่อใช้สำหรับจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทย

จากการศึกษางานวิจัยระดับดุขภูิบัณฑิตทั้ง 5 เรื่อง พบว่าผู้วิจัยได้นำแนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ มาใช้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทย จำนวน 17 แนวคิด ทฤษฎี ดังนี้

2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการสอน

การออกแบบการเรียนการสอนนั้นเป็นวิธีการเชิงระบบ (System Approach) ที่แสดงให้เห็น 3 ปัจจัยหลัก คือ ตัวป้อน (Input) การดำเนินการ (Process) และผลผลิต (Output) ที่ต้องมีความสัมพันธ์กันดังที่ สจ๊ด อุทรานันท์ (2532: 24) กล่าวเกี่ยวกับวิธีการเชิงระบบสรุปได้ว่า วิธีการเชิงระบบนั้นประกอบด้วยส่วนที่สำคัญ 3 ส่วน ได้แก่ 1) ตัวป้อน (Input) ซึ่งเป็นส่วนประกอบของระบบ 2) การดำเนินการ (Process) เป็นการนำส่วนประกอบของระบบมาปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ต่อกัน และ 3) ผลผลิต (Output) เป็นจุดหมายปลายทางของระบบนั่นเอง องค์ประกอบของระบบการสอนของนักการศึกษาที่มีความแตกต่างและมีความหลากหลาย ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับ

หลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เลือกมาใช้ อย่างไรก็ตามสิ่งที่นักการศึกษาหลายคนมัก ระบุเป็นองค์ประกอบของ รูปแบบการสอนที่ไม่แตกต่างกันนั้นก็คือ หลักการ แนวคิดหรือทฤษฎีของรูปแบบการสอน วัตถุประสงค์ของรูปแบบ การสอน เนื้อหาที่ใช้ในการสอนกิจกรรมการเรียนการสอนและเทคนิควิธีสอนต่าง ๆ ตลอดจนการวัดและประเมินผล ในส่วนของการนำเสนอรูปแบบการสอนนั้นก็มีนักศึกษานำเสนอไว้หลายรูปแบบ เช่น รูปแบบการสอนที่เน้น กิจกรรม รูปแบบการสอนที่เน้นเนื้อหา รูปแบบการสอนที่เน้นสังคม เป็นต้น ทั้งนี้ นักการศึกษาที่ได้เสนอรูปแบบการ สอนไว้อย่างน่าสนใจ เช่น จอยซ์และเวล (Joyce and Weil, 2009) ได้กล่าวถึงระบบต่าง ๆ ที่เป็น ปัจจัยสนับสนุน การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบนั้น ๆ โดยได้กล่าวถึง 4 ระบบ ได้แก่ ขั้นตอนของรูปแบบ (Syntax หรือ Phases) ระบบสังคม (Social System) หลักการตอบสนอง (Principles of Reaction) และระบบสนับสนุน (Support System) (ชลธิชา หอมฟุ้ง, 2557)

2.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับอริยสัจสี่

อริยสัจสี่เป็นหลักคำสอนที่ถือได้ว่าเป็นหัวใจของพระพุทธศาสนา ซึ่งประกอบด้วย ทุกข์ สมุทัย นิโรธ และมรรค ทุกข์คือสภาพที่ทนได้ยาก หรือปัญหาที่กำลังเกิดขึ้น สมุทัย คือ เหตุของปัญหา นิโรธ คือ การ ดับทุกข์ และมรรคคือทางดับทุกข์ เป็นหลักธรรมที่เน้นให้ผู้ศึกษาเข้าใจเรื่อง เหตุและผลของทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้น ดังที่พระพรหมคุณาภรณ์ (ประยุทธ์ ปยุตโต, 2549) ได้อธิบายไว้ สรุปได้ว่า อริยสัจสี่เป็นการคิดตามเหตุและผล หรือ เป็นไปตามเหตุและผล สืบสาวจากผลไปหาเหตุ แล้วแก้ไขที่ต้นเหตุ ซึ่งจัดได้เป็น 2 คู่ คือ คู่ที่ 1 มีทุกข์เป็นผล หรือ เป็นตัวปัญหา เป็นความขัดแย้งต่าง ๆ เป็นเหตุการณ์ที่ประสบ ซึ่งไม่ต้องการให้เกิดขึ้น มีสมุทัยเป็นเหตุ เป็นที่มาของ ปัญหาซึ่งต้องกำจัดหรือทำให้พ้นให้ได้ ส่วนคู่ที่ 2 นั้น มีนิโรธเป็นผล เป็นภาวะสิ้นปัญหา คือ จุดหมายหรือเป้าหมายที่ ต้องการไปให้ถึงนั่นเอง และมีมรรคเป็นเหตุ หรือวิธีการ ขอบปฏิบัติในการ แก้สาเหตุ เพื่อไปสู่จุดหมาย ฉะนั้นเมื่อ บุคคลมีปัญหาหรือเกิดความขัดแย้งหากสามารถค้นพบสาเหตุที่แท้จริง เลือกวิธีการแก้ปัญหาได้ตรงสาเหตุ ก็ย่อมที่จะ ทำให้สามารถแก้ปัญหาเหล่านั้นได้ จากแนวคิดดังกล่าวของอริยสัจสี่จึงทำให้มีผู้ประยุกต์ใช้อริยสัจสี่ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ เช่น ทางแพทย์ พยาบาล สังคมศาสตร์ จิตวิทยา หรือทางด้านอักษรศาสตร์ เป็นต้น (ชลธิชา หอมฟุ้ง, 2557)

2.1.3 แนวคิดเกี่ยวกับการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ (Critical Reading)

การอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณนั้นเป็นการอ่านที่ต้องใช้เหตุผลประกอบการอ่าน มีการคิด วิเคราะห์ความน่าเชื่อถือหรือการตัดสินใจที่จะเชื่อหรือไม่เชื่อข้อมูลต่าง ๆ ดังเช่นที่ บันลือ พฤกษะวัน (2543) กล่าวถึง การอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณว่า เป็นการอ่านที่ผู้อ่านใช้ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ในการพิจารณาตัดสินใจ โดยการตีความ วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่าสิ่งที่อ่าน และสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการอ่านไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ ฉะนั้นการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณจึงเป็นการอ่านที่มีความสอดคล้องกับการคิดแบบอริยสัจ โดยจุด ที่สอดคล้องกันคือ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูล การใช้เหตุและผลในการพิจารณาสิ่ง ต่าง ๆ และ สังเคราะห์สิ่งที่ได้จาก การอ่านเพื่อนำไปสู่การประยุกต์ใช้ในชีวิต หรือการแก้ปัญหาด้านต่าง ๆ ในชีวิต (ชลธิชา หอมฟุ้ง, 2557) ส่วนธัญญา ลักษณะ สังข์แก้ว (2562) ได้สรุปความหมายของการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณว่า หมายถึง การอ่านที่ต้องใช้ทักษะการ ตีความ ประกอบกับการคิดเชิงวิเคราะห์ คิดอย่างใคร่ครวญ และประเมินค่าสิ่งที่อ่านได้ โดยอาศัยเหตุผลและ ประสบการณ์ของผู้อ่าน พิจารณาท่อ่านอย่างรอบคอบ ทำความเข้าใจเนื้อหา รวมถึงแนวคิดของผู้เขียนก่อนที่จะ ตัดสินใจเชื่อ และสามารถนำความรู้ความคิดไปใช้ประโยชน์ได้ จึงจะกล่าวได้ว่าเป็นการอ่านที่นำไปสู่ความรู้และ ก่อให้เกิดปัญญา

2.1.4 แนวคิดการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์

การแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์คือการที่บุคคลสามารถหาหนทางให้ตนเองรอดพ้นจากสภาพที่ทนได้ยาก หรือสภาพที่น่าอึดอัดใจได้ด้วยการใช้วิธีที่มีความตึงเครียดซึ่งแตกต่างจากวิธีการเดิมที่เคยใช้ ดังที่ กรมวิชาการ (2541) ได้ให้ความหมายของการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง รูปแบบการแก้ปัญหาด้วยวิธีที่วางโครงสร้างไว้เป็นอย่างดี มีความมุ่งหมายให้บุคคลสามารถแก้ปัญหาที่ยุ่งยากโดยมีทางออกในรูปแบบใหม่ และมีประสิทธิภาพ ฉะนั้นการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์จึงมีความสอดคล้องกับอริยสัจสี่โดยตรง กล่าวคือในขั้นนิโรธนั้นเป็นการวางเป้าหมายถึงสิ่งที่ปรารถนา แล้วใช้มรรคเพื่อปฏิบัติไปสู่นิโรธ ซึ่งมรรคนั้นก็คือหลัก “ไตรสิกขา” ที่มีสาระสำคัญอยู่ที่ศีล สมาธิ และปัญญา ในส่วนของ “ปัญญา” นั้น บุคคลต้องใช้ปัญญาในการปฏิบัติเพื่อนำไปสู่เป้าหมาย หรือการหลุดพ้นสภาพปัญหา ปัญญาคือสิ่งที่ตึงเครียด เช่นเดียวกับคำว่า “สร้างสรรค์” ก็คือสิ่งที่ตึงเครียด ไม่นำพาไปสู่ทางเสื่อม ฉะนั้นการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ก็เป็นการแก้ปัญหาโดยใช้ปัญญาหรือใช้มรรคเพื่อนำไปสู่สภาพที่ปัญหาละคลาย (ชลธิชา หอมพุ่ม, 2557)

2.1.5 แนวคิดการแก้ปัญหาของ Polya

แนวคิดการแก้ปัญหาของ Polya เป็นแนวคิดที่มีกระบวนการแก้ไขปัญหานั้น กระบวนการทางสมอง มีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการแก้ปัญหด้วยตัวเอง เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้สอนกับผู้เรียนทำงานร่วมกันในการแก้ปัญหา ผู้สอนจะต้องคอยติดตาม คอยตั้งคำถาม คอยชี้แนะผู้เรียนให้สามารถต่อยอดความคิดที่ละขั้นไปจนสามารถแก้ปัญหได้ด้วยตัวเอง ด้วยวิธีการที่หลากหลาย สิ่งสำคัญคือคำตอบหรือความรู้ไม่ได้มีความสำคัญมากที่สุด แต่สิ่งที่สำคัญกว่านั้นก็คือ กระบวนการที่จะนำไปสู่ความรู้หรือคำตอบ (ัญญาลักษณ์ สังข์แก้ว , 2562)

2.1.6 แนวคิดการสอนแบบ Scaffolding ของ Vygotsky

แนวคิดการสอนแบบ Scaffolding ของ Vygotsky เป็นการนำระบบการช่วยเหลือทางการเรียนของนักการศึกษาชื่อ Vygotsky เข้ามาใช้ในกระบวนการแก้ปัญหาให้แก่ผู้เรียน แนวคิดนี้เชื่อว่าการเรียนสิ่งที่ยากขึ้นจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ แล้วค่อย ๆ ลดความช่วยเหลือลงเมื่อผู้เรียนมีพัฒนาการทางการเรียนที่ดีขึ้น โดยครูมีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือการปฏิบัติงานของผู้เรียนและค่อย ๆ ลดบทบาทลงจนผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง (ัญญาลักษณ์ สังข์แก้ว, 2562)

2.1.7 เทคนิคแผนผังความคิด

เทคนิคแผนผังความคิด คือ รูปแบบของการจัดระบบความคิดเพื่อแสดงให้เห็นกระบวนการคิดและความสัมพันธ์ของกระบวนการคิดตั้งแต่ต้นจนจบ ช่วยให้ผู้สอนเห็นการคิดและการให้เหตุผลของผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม แสดงโครงสร้างของการคิด กระบวนการคิด และความสัมพันธ์ของกระบวนการคิดตั้งแต่ต้นจนจบ ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ทางปัญหาที่สามารถแก้ปัญหาได้ แผนผังความคิดช่วยให้ผู้สอนเห็นการคิดและการให้เหตุผลของผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม (ัญญาลักษณ์ สังข์แก้ว, 2562)

2.1.8 แนวคิดการสอนที่เน้นภาษา วรรณกรรม และประสบการณ์

แนวคิดการสอนที่เน้นภาษา วรรณกรรม และประสบการณ์ เป็นแนวทางการสอนวรรณกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปตามสภาพของกาลเวลาและสภาพของสังคมที่รับวัฒนธรรมตะวันตกทั้งในด้านรูปแบบของวรรณกรรม การใช้ภาษา รวมทั้งแนวทางการสอนที่ให้ความสำคัญกับการสอนวรรณกรรมแตกต่างกัน 3 แนวทาง ได้แก่ 1) แนวการสอนที่เน้นภาษา (Language-based Approach) 2) แนวการสอนที่เน้นวรรณกรรม (Literature-based Approach) และ 3) แนวการสอนที่เน้นประสบการณ์ (Experience-based Approach) ซึ่งแต่ละแนวทางมีลักษณะเด่นแตกต่างกัน หากนำมาบูรณาการเพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียนแล้วย่อมช่วยเติมเต็มข้อจำกัดของแต่ละแนวการสอนให้ดียิ่งขึ้น ดังนั้นในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวรรณกรรมทั้ง 3 แนวทางมาบูรณาการเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจและการเขียนสรุปความให้นักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต เพื่อช่วยพัฒนาความสามารถด้านกระบวนการคิดการใช้ภาษารวมทั้งสร้างสรรค์งานเขียนโดยเชื่อมโยงความรู้จากการอ่านไปสู่การเขียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สง่า วงศ์ไชย, 2560)

2.1.9 แนวคิดเกี่ยวกับการอ่านเพื่อความเข้าใจ

การอ่านเพื่อความเข้าใจ หมายถึง การใช้กระบวนการคิดและประสบการณ์เดิมของผู้อ่านเป็นพื้นฐานในการจับใจความ ตีความ แปลความและตัดสินใจข้อมูลจากสิ่งที่อ่านเพื่อสรุปเป็นองค์ความรู้ ซึ่งมีทั้งหมด 3 ระดับ ได้แก่ 1) ระดับการเข้าใจเนื้อหา 2) ระดับการตีความ และ 3) ระดับการประเมินค่า และแนวการสอนอ่านเพื่อความเข้าใจมี 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นก่อนอ่าน 2) ขั้นลงมืออ่าน 3) ขั้นตีความ 4) ขั้นประเมิน และ 5) ขั้นสรุป (สง่า วงศ์ไชย, 2560)

2.1.10 แนวคิดเกี่ยวกับเขียนสรุปความ

การเขียนสรุปความ หมายถึง การนำประเด็นสำคัญจากสิ่งที่อ่านมาเรียบเรียงเนื้อหาต่อเนื่องตามลำดับเหตุการณ์ด้วยภาษาของตนเองโดยใช้คำตรงตามความหมายไม่พึมพำและผูกประโยคให้สั้น ๆ กระชับ ถูกต้องตามหลักภาษาและสะกดคำถูกต้อง มีองค์ประกอบ 3 ส่วน ได้แก่ เนื้อหา ภาษา และความถูกต้องและแนวทางการสอนเขียนสรุปความมี 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นอ่าน 2) ขั้นคิด 3) ขั้นสรุป 4) ขั้นเรียบเรียง และ 5) ขั้นปรับปรุง (สง่า วงศ์ไชย, 2560)

2.1.11 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

รูปแบบการเรียนการสอน หมายถึง แบบแผนหรือกระบวนการที่ได้จัดเตรียมไว้อย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎีหรือหลักการของรูปแบบการสอนนั้น ๆ และได้รับการพิสูจน์แล้วว่ามีประสิทธิภาพและสามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนตามรูปแบบนั้น ๆ ซึ่งเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่มีลักษณะเฉพาะเพื่อพัฒนาความสามารถของผู้เรียนไปสู่จุดมุ่งหมายที่รูปแบบการเรียนการสอนได้กำหนดไว้ ซึ่งมีองค์ประกอบ 4 ส่วน ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 4) การวัดและประเมินผล โดยนำเสนอออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การศึกษาวิเคราะห์ ข้อมูลพื้นฐาน (analysis: research (R1)) 2) การออกแบบและพัฒนา (design and development: development (D1)) 3) การทดลองใช้รูปแบบ (implementation: research (R2)) 4) การประเมินผลและปรับปรุง รูปแบบการเรียนการสอน (evaluation: development (D2)) (สง่า วงศ์ไชย, 2560)

2.1.12 ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง

ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองเป็นการเรียนรู้ที่นักเรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยการรวบรวม ปรับเปลี่ยนสถานการณ์รอบ ๆ ตัวมาอธิบายสิ่งที่กำลังศึกษา ซึ่งเกิดขึ้นโดยยึดธรรมชาติเป็นการสร้างมิตินี้ความรู้ลึกในข้อมูลใหม่ของแต่ละบุคคล โดยใช้ความรู้ความเข้าใจในการจัดกระทำข้อมูลใหม่ด้วยความรู้ที่มีอยู่ให้กลายเป็นความรู้คงทน (สุภัทรพงศ์ รวงผึ้งรุ่งโรจน์, 2563)

2.1.13 ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ

ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นการเรียนรู้กลุ่มเล็ก ๆ ภายในกลุ่มจะประกอบด้วยผู้เรียนมีความสามารถแตกต่างกันมาทำงานร่วมกัน ในกระบวนการทำงานนั้นมีการช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน ผลสำเร็จของกลุ่มขึ้นอยู่กับความสามารถของสมาชิกในกลุ่มที่ช่วยเหลือกันซึ่งจะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะทางสังคมดีขึ้น ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมียุทธวิธีที่เกี่ยวข้องมาช่วยในการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งทฤษฎีที่เกี่ยวข้องได้แก่ ทฤษฎีแรงจูงใจ (Motivation theory) ทฤษฎีสถานะของเคิร์ต เลวิน (Kurt Lewin) และทฤษฎีจิตวิทยาสังคม (สุภัทรพงศ์ รวงผึ้งรุ่งโรจน์, 2563)

2.1.14 ทฤษฎีสหบท

ทฤษฎีสหบทเป็นทฤษฎีทางภาษาศาสตร์ที่ใช้ในการทำความเข้าใจความหมายของภาษา ซึ่ง Kristeva พัฒนาขึ้นเป็นคนแรก ในช่วงทศวรรษที่ 1960 โดยใช้คำว่า อินเตอร์เทกซ์ชวลลิตี (Intertextuality) สหบทตามแนวของ Kristeva อธิบายว่า วรรณคดีสร้างขึ้นจากระบบสัญลักษณ์และขนบวรรณศิลป์ของวรรณคดีที่มีมาก่อนระบบสัญลักษณ์ ขนบวรรณศิลป์ และวัฒนธรรมมีความสำคัญต่อความหมายของตัวบท ตัวบทไม่ว่าจะเป็นประเภทวรรณคดีหรือไม่ใช่วรรณคดี ไม่ได้มีความหมายที่เป็นเอกเทศในตัวเอง แต่เป็นสหบท พฤติกรรมการอ่านทำให้ผู้อ่านเข้าไปในเครือข่ายของความสัมพันธ์ของตัวบท การตีความตัวบทหรือการพยายามแสวงหาความหมายในตัวบทแท้จริงคือ ความพยายามหาสายสัมพันธ์ของตัวบทที่อ่านกับตัวบทอื่น ๆ การอ่านจึงเป็นกระบวนการของการเคลื่อนผ่านตัวบทต่าง ๆ ตัวบทจึงเป็นสหบทของความสัมพันธ์ในลักษณะ เครือข่ายของตัวบทต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและสัมพันธ์กัน (ตรีศิลป์ บุญขจร, 2553 อ้างถึงใน ฉันทยา พิทยาพิทักษ์, 2553)

2.1.15 แนวคิดการสอนอ่านในระดับอนุบาล

การอ่านของเด็กอนุบาลเป็นการอ่านจากภาพแล้วจึงพัฒนาไปสู่การอ่านจากตัวอักษร ลำดับขั้นพัฒนาการดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า เด็กสามารถพัฒนาความสามารถในการเข้าใจเรื่องที่อ่านได้จากการอ่านภาพในหนังสือนิทาน ซึ่งความเข้าใจดังกล่าวมีการพัฒนาควบคู่ไปกับความสามารถในการอ่านตัวอักษร การจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความเข้าใจเรื่องที่อ่านจึงสอดคล้องกับความสามารถของเด็ก ซึ่งสามารถพัฒนาได้โดยไม่ต้องรอจนกระทั่งเด็กสามารถอ่านตัวอักษรได้ การอ่านในระดับอนุบาลเป็นพื้นฐานในการสร้างหลักการสอนอ่านในระดับอนุบาล และสามารถสังเคราะห์เป็นขั้นตอนการสอนอ่านระดับอนุบาลเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านเชิงสร้างสรรค์ให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ของเด็กในระดับอนุบาล (ฉันทยา พิทยาพิทักษ์, 2553)

2.1.16 แนวคิดการสอนอ่านโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน

แนวการสอนอ่านโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน คือ การจัดกิจกรรมการสอนอ่านโดยจัดสภาพแวดล้อมในการอ่านให้เด็กสามารถเลือกอ่านวรรณกรรมหลากหลายประเภทตามความสนใจ โดยมีลักษณะการสอนผ่านการเรียนรู้ลักษณะต่าง ๆ จากวรรณกรรมร่วมกันระหว่างครูและเด็ก ซึ่งกิจกรรมหลักคือการอ่านออกเสียงให้เด็กฟัง การจัดกิจกรรมกลุ่มย่อย กิจกรรมรายบุคคล และการสนทนาเกี่ยวกับวรรณกรรม ช่วยพัฒนาความเข้าใจ การอ่านและทำให้เด็กได้ทักษะทางการอ่านอย่างครบถ้วน การสอนอ่านโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานอาจใช้หนังสือนิทานสำหรับเด็กจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการอ่าน โดยมีหลักการคือ การสอนโดยใช้นิทานเป็นต้นแบบทำให้เด็กพัฒนาการอ่านโดยเรียนรู้จากภาษาในนิทาน การสอนโดยให้เด็กเลือกอ่านในสิ่งที่สนใจซึ่งมีหลากหลายประเภท ชนิด และระดับความยากด้วยตนเอง และการสอนโดยให้เด็กทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรม ได้แก่ การสนทนา การให้เด็กเลือกอ่านอย่างอิสระ การจัดกิจกรรมกลุ่มในการอ่านอย่างสม่ำเสมอ การจัดสภาพแวดล้อมที่มีนิทานเพียงพอ และการเป็นแบบอย่างทางการอ่านของผู้สอน (ฉันทยา พิทยาพิทักษ์, 2553)

2.1.17 แนวคิดการอ่านเชิงสร้างสรรค์

การอ่านเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้จากการอ่านในบริบท และความสามารถในการขยายหรือสร้างสิ่งใหม่จากสิ่งที่อ่าน เป็นความสามารถทางการอ่านขั้นสูงสุดของการอ่านเพื่อความเข้าใจ การอ่านเชิงสร้างสรรค์ประกอบไปด้วยการใช้จินตนาการเปรียบเทียบ เชื่อมโยง แก้ปัญหา และตีความตามวรรณกรรมอย่างสร้างสรรค์จากประสบการณ์ส่วนตัวของตนเอง เพื่อประโยชน์เฉพาะตน ผ่านการประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้จากการอ่านในบริบทใหม่ และการขยายหรือสร้างสิ่งใหม่จากสิ่งที่อ่าน (ฉันทยา พิทยาพิทักษ์, 2553)

2.2 รูปแบบการสอน

รูปแบบ คือ รูปที่กำหนดขึ้นเป็นหลักหรือเป็นแนวซึ่งเป็นที่ยอมรับ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 1011) รูปแบบการสอนวรรณคดีไทย หมายถึง รูปหรือแนวที่กำหนดขึ้นและเป็นที่ยอมรับที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทย จากงานวิจัยระดับคุณวุฒิพนธ์ทั้ง 5 เรื่อง พบว่าผู้วิจัยได้สร้างสรรค์รูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทย ดังนี้

2.2.1 รูปแบบการสอนวรรณคดีไทยโดยประยุกต์ใช้วิธีสังเกตเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต

รูปแบบการสอนวรรณคดีไทยโดยประยุกต์ใช้วิธีสังเกตเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต เป็นรูปแบบการสอนที่ชลธิชา หอมพุ่ม (2557) พัฒนาขึ้นมาเพื่อเป็นแบบแผนของการจัดการเรียนการสอนโดยการประยุกต์ใช้วิธีสังเกตเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตที่จัดขึ้นอย่างเป็นระบบ มีองค์ประกอบ คือ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการเรียนการสอน ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนการสอน ดังนี้ 1.เร้าความสนใจ 2.อ่านวรรณคดี ไทย 3 วิเคราะห์ความขัดแย้ง 4 วิเคราะห์สาเหตุ 5.ค้นหาวิธีแก้ไข แบ่งย่อยได้ 5.1 ระดมความคิด 5.2 วิเคราะห์ผลกระทบ และ 5.3 ตัดสินใจเลือก ซึ่งในข้อ 5 แบ่งการคิดเป็น 2 รอบ คือ รอบที่ 1 วิเคราะห์จากวรรณคดีว่าตัวละครใช้วิธีการใดแก้ปัญหา รอบที่ 2 คิดวิธีการแก้ปัญหาวิธีใหม่ที่แตกต่างจากต้นฉบับ บอกผลกระทบ และเลือกวิธีที่ดีที่สุด 1 วิธี 6.ผลของการแก้ปัญหาแบ่งการคิดเป็น 2 รอบ คือ

รอบที่ 1 บอกผลของการแก้ปัญหาของตัวละครว่าดีหรือไม่ดี และรอบที่ 2 บอกเหตุผลที่เลือกวิธีการแก้ปัญหาที่แตกต่างจากต้นฉบับจากการคิดตามข้อ 5 ในรอบที่ 2 และ 7.สรุป และประเมินผล และปัจจัยสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ ระบบสังคม ระบบสนับสนุน และหลักการตอบสนอง

2.2.2 การพัฒนารูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA

การพัฒนารูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เป็นรูปแบบการสอนที่ัญญาลักษณ์ สังข์แก้ว (2562) พัฒนาขึ้น รูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA หมายถึง กระบวนการพัฒนานวัตกรรมทางการสอนวรรณคดีที่พัฒนาจาก 4 ขั้นตอน คือ (1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน (Needs Analysis) (2) พัฒนารูปแบบการสอน (Development) (3) นำรูปแบบการสอนไป ใช้ (Implementation) และ (4) ประเมินผล (Evaluation) ได้มาเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาการวรรณคดีที่เน้นให้ผู้เรียนแก้ปัญหาจากประเด็นคำถามที่ได้จากบทอ่านโดยมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอนหลัก ซึ่งได้บูรณาการแนวทางการแก้ปัญหาของ Polya การสอนแบบ Scaffolding และ Mind Mapping ได้แก่

ขั้นที่ 1 A : Analysis (อ่านวิเคราะห์) เป็นขั้นที่ผู้เรียนแบ่งกลุ่มระดมความคิดเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของวรรณคดีโดยแสดงในรูปแบบของแผนผังความคิด เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ในภาพรวมและรายละเอียดที่ปรากฏในเรื่อง เขียนแผนผังความคิดลงในใบงาน ACDEA (Analysis , Condition , Data , Eureka , Apply) ช่อง Analysis

ขั้นที่ 2 C : Condition (หาเงื่อนไขที่ปรากฏในเรื่อง) เป็นขั้นที่ผู้สอนตั้งคำถามจากการอ่านเป็นคำถามย่อยที่นำไปสู่การค้นพบแนวคิดสำคัญของเรื่อง ผู้เรียนเขียนคำถามย่อยลงในใบงาน หากผู้เรียนตั้งคำถามเองสามารถบันทึกคำถามเพิ่มเติมได้ในใบงาน ACDEA ช่อง Condition

ขั้นที่ 3 D : Data (หาข้อมูลสำคัญ) เป็นขั้นที่ผู้เรียนช่วยกันตอบคำถามย่อยในขั้นที่ 2 โดยแต่ละกลุ่มช่วยกันคิดหาคำตอบ เขียนคำตอบที่ได้ลงในใบงาน ACDEA ช่อง Data

ขั้นที่ 4 E : Eureka (ค้นพบคำตอบ) เป็นขั้นที่ผู้เรียนค้นพบคำตอบว่าแนวคิดสำคัญของเรื่องคืออะไรโดยผู้เรียนต้องประมวลความคิดและข้อมูลทั้งหมดจากขั้นที่ 3 เป็นการสังเคราะห์ข้อมูลนำมาสู่คำตอบที่ต้องการ ผู้เรียนบอกคำตอบและระบุเหตุผลได้ว่าสามารถพิจารณาได้จากข้อมูลใดบ้าง โดยเขียนสื่อความลงในใบงาน ACDEA ช่อง Eureka

ขั้นที่ 5 A : Apply (บอกข้อคิดและการประยุกต์ใช้) เป็นขั้นที่ผู้เรียนบอกข้อคิดที่ได้และนำเสนอว่าสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างไรโดยนำเสนอในรูปแบบแผนผังความคิด เพื่อเป็นการต่อยอดความคิดหลังจากที่ผู้เรียนสามารถค้นหาแนวคิดสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ แล้วเขียนแผนผังความคิดลงในใบงาน ACDEA ช่อง Apply

2.2.3 รูปแบบการเรียนการสอนโดยบูรณาการแนวการสอนที่เน้นภาษา วรรณกรรม และประสบการณ์

รูปแบบการเรียนการสอนโดยบูรณาการแนวการสอนที่เน้นภาษา วรรณกรรม และประสบการณ์ เป็นรูปแบบที่สง่า วงศ์ไชย (2560) พัฒนาขึ้นเพื่อเป็นแบบแผนการจัดการเรียนการสอนที่นำแนวทางการสอนที่เน้นภาษา (Language-based Approach) ซึ่งเป็นแนวทางการสอนภาษาของกลุ่มเหตุผลนิยม (rationalism) ที่มีรากฐานมาจากทฤษฎี ภาษาศาสตร์และทฤษฎีจิตวิทยา แนวทางการสอนที่เน้นวรรณกรรม (Literature-based

Approach) มาใช้ ซึ่งรูปแบบดังกล่าวมีรากฐานมาจากแนวคิดการสอนภาษาแบบองค์รวมของ Ruddell และ Tompkins และ Megee และ แนวคิดการสอนที่เน้นประสบการณ์ (Experience-based Approach) ซึ่งมีรากฐานมาจากแนวคิดปรัชญาปฏิบัตินิยมของ Devey และ Kolb มาบูรณาการเพื่อใช้เป็นฐานในพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนให้มียุทธศาสตร์ประกอบสำคัญ 4 ส่วน ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนมี 6 ขั้นตอน ได้แก่ (3.1) ขั้นตอนการคัดสรรวรรณกรรม เป็นขั้นการคัดเลือกวรรณกรรมให้เหมาะสมกับผู้เรียน โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของเนื้อหาและวัยของผู้เรียน และกำหนดหัวข้อหรือประเด็นสำคัญเพื่อเป็นแนวทางในการอ่านวรรณกรรม (3.2) ขั้นอ่านวรรณกรรม เป็นการอ่านวรรณกรรมเพื่อจับใจความสำคัญจากเรื่องที่อ่าน โดยการเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่เพื่อ ตีความและวิเคราะห์ข้อมูลจากเรื่องที่อ่าน (3.3) ขั้นกลั่นกรองความคิดเป็นขั้นการนำข้อมูลจากสิ่งที่อ่านมาอภิปราย แลกเปลี่ยนการเรียนรู้โดยการแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลและน่าเชื่อถือเพื่อประเมินและตัดสินข้อมูลเพื่อสรุปความรู้ในแต่ละประเด็นหรือหัวข้ออันเป็นพื้นฐานในการเขียนสรุปความต่อไป (3.4) ขั้นพัฒนาโครงเรื่องงานเขียน เป็นขั้นการกำหนดประเด็นหรือหัวข้อในการนำเสนอข้อมูลในงานเขียนโดยคำนึงถึงลักษณะและองค์ประกอบของงานเขียนและเขียนสรุปตามโครงเรื่องที่กำหนดไว้ (3.5) ขั้นให้ข้อมูลย้อนกลับ เป็นขั้นการแลกเปลี่ยนผลงานเขียนสรุปความ เพื่อตรวจแก้ไขผลงานเขียนและให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานเขียนของผู้อื่น (3.6) ขั้นจัดทำงานเขียนฉบับสมบูรณ์ เป็นขั้นการแก้ไขและปรับปรุงงานเขียนรวมทั้งพัฒนางานเขียนให้สมบูรณ์ และ 4) การวัดและประเมินผลของรูปแบบการเรียนการสอน

2.2.4 รูปแบบการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยประยุกต์ใช้ทักษะการสร้างความรู้ด้วยตนเองและทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

รูปแบบการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยประยุกต์ใช้ทักษะการสร้างความรู้ด้วยตนเองและทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หมายถึง การจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยที่พัฒนาขึ้นโดยสุภัทพรพงศ์ รวงผึ้งรุ่งโรจน์ (2563) นำมาประยุกต์เป็นรูปแบบการสอน โดยศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยหลักการ จุดมุ่งหมาย กระบวนการ จัดการเรียนรู้ การวัดและการประเมินผล บทบาทของครู และบทบาทของนักเรียน เป็นรูปแบบที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเชื่อมโยงประสบการณ์ของตนเองกับวรรณคดีไทย มีอิสระในการแสดงความรู้สึก ความคิดเห็น เน้นกระบวนการคิดแบบร่วมมืออย่างหลากหลายในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวรรณคดี ไทยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย และทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 สรรค์สร้างแรงจูงใจ ครูสร้างแรงจูงใจให้แก่ นักเรียน โดยนำเกม เพลง หรือบทประพันธ์ที่สัมพันธ์กับวรรณคดีมาเชื่อมโยงความรู้จากนั้นครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ แล้วจึงจัดกลุ่มนักเรียนโดยความสามารถ กลุ่มละ 4-5 คน และมอบหมายให้แต่ละกลุ่มกำหนดบทบาทสมาชิกภายในกลุ่ม โดยครูให้ข้อคิดในการเป็นกัลยาณมิตรที่ดีของสมาชิกในกลุ่ม การช่วยเหลือเพื่อนด้วยความเมตตากรุณา และการทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างมีวินัยตรงเวลา

ขั้นที่ 2 ขานไขประสบการณ์ล้ำค่า ครูเลือกวรรณคดีสำหรับทำกิจกรรมกลุ่ม และสอบถามประสบการณ์เดิมเกี่ยวกับการศึกษาวรรณคดีนั้น โดยให้แต่ละกลุ่มระดมความคิดจากประสบการณ์เดิมและให้ตัวแทนกลุ่ม สรุปความรู้หรือประสบการณ์เดิมให้กลุ่มอื่น ๆ ฟังตามเวลาที่กำหนด

ขั้นที่ 3 พิจารณาค้นคว้าองค์ความรู้ ครูกำหนดปัญหาทางวรรณคดีให้นักเรียนแสวงหาองค์ความรู้ใหม่อย่างมีวิจารณญาณจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ โดยคำนึงถึงความน่าเชื่อถือของข้อมูล ตามประเด็นปัญหาที่

ครูกำหนด โดยแต่ละกลุ่มแบ่งบทบาทหน้าที่ที่ปฏิบัติแล้วนำมาสรุปร่วมกันเป็นความคิดรวบยอดและนำเสนอให้สมาชิกกลุ่มอื่นเรียนรู้ร่วมกัน

ขั้นที่ 4 ควบคู่เผยแพร่ผลงาน ครูมอบหมายให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเผยแพร่ผลงานสรุปองค์ความรู้ในสื่อสังคมออนไลน์ประเภทต่าง ๆ โดยคำนึงถึงจริยธรรมในการใช้สื่อ พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ และกฎหมายลิขสิทธิ์ ให้แต่ละกลุ่มออกแบบการเผยแพร่ด้วยตนเองโดยไม่คัดลอกผลงานผู้อื่น

2.2.5 กระบวนการเรียนการสอนโดยบูรณาการทฤษฎีสหบทและแนวการสอนอ่านโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน

กระบวนการเรียนการสอนโดยบูรณาการทฤษฎีสหบทและแนวการสอนอ่านโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นโดยธัญญา พิทยชาติพิทักษ์ (2553) เป็นขั้นตอนในการจัดประสบการณ์สอนที่ประสานสัมพันธ์กับหลักการสอนอ่านโดยใช้ทฤษฎีสหบทและหลักการการสอนอ่านโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเพื่อให้เด็กในระดับอนุบาลมีความสามารถในการอ่านเชิงสร้างสรรค์ โดยมีขั้นตอน 2 ระยะ ได้แก่ ระยะการเตรียมการ และระยะการสอน ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอน 4 ขั้น คือขั้นปูพื้นฐานในการเชื่อมโยง ขั้นนำสู่การเชื่อมโยง ขั้นเสริมสร้างการอ่านเชิงสร้างสรรค์ และขั้นต่อยอดการอ่านเชิงสร้างสรรค์

สรุป

สถานภาพงานวิจัยระดับคุชชีบัณฑิต ปีการศึกษา 2553-2563 ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทย พบว่า มีผลงานวิทยานิพนธ์จำนวน 5 เรื่อง จากหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต การศึกษาดุษฎีบัณฑิต และครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต วิทยานิพนธ์ทั้งหมดเป็นงานวิจัยรูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่งมุ่งพัฒนารูปแบบหรือกระบวนการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เพื่อพัฒนารูปแบบการสอน เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ และเพื่อศึกษาเจตคติที่มีต่อรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้น โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ระดับอนุบาล ระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา

แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทยที่ผู้วิจัยใช้ศึกษามีทั้งหมด 16 แนวคิด ทฤษฎี ได้แก่ 1.แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการสอน 2.แนวคิดเกี่ยวกับอริยสัจสี่ 3.แนวคิดเกี่ยวกับการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Reading) 4.แนวคิดการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ 5.แนวคิดการแก้ปัญหาของ Polya 6.แนวคิดการสอนแบบ Scaffolding ของ Vygotsky 7.เทคนิคแผนผังความคิด 8.แนวคิดการสอนที่เน้นภาษาวรรณกรรม และประสบการณ์ 9.แนวคิดเกี่ยวกับการอ่านเพื่อความเข้าใจ 10.แนวคิดเกี่ยวกับเขียนสรุปความ 11.แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน 12.ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง 13.ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ 14.ทฤษฎีสหบท 15.แนวการสอนอ่านโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน และ 16.แนวคิดการอ่านเชิงสร้างสรรค์

ส่วนรูปแบบการสอนวรรณคดีไทยที่วิทยานิพนธ์ทั้ง 5 เรื่องได้พัฒนาขึ้นเพื่อแก้ปัญหการเรียนการสอนวรรณคดีไทย มีทั้งหมด 5 รูปแบบ ได้แก่ 1.รูปแบบการสอนวรรณคดีไทยโดยประยุกต์ใช้อริยสัจสี่เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต 2. การพัฒนารูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA 3.รูปแบบการเรียนการสอนโดยบูรณาการแนวการสอนที่เน้นภาษาวรรณกรรม และประสบการณ์ 4.รูปแบบการเรียนรู้อ่านวรรณคดีไทยโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองและ

ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และ 5.
กระบวนการเรียนการสอนโดยบูรณาการทฤษฎีสหบทและแนวการสอนอ่านโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน

อภิปรายผล

การศึกษาสถานภาพการใช้กรอบแนวคิด ทฤษฎี ในการศึกษาการจัดการเรียนการสอนวรรณกรรมและวรรณคดีไทย โดยศึกษาวิเคราะห์จากวิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิตจำนวน 5 เรื่อง จากมหาวิทยาลัยในประเทศไทย ช่วงปีพ.ศ. 2553 – 2563 วิทยานิพนธ์ทั้งหมดมีความสัมพันธ์กัน คือ รูปแบบการวิจัยแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) กรอบแนวคิด ทฤษฎี ที่ใช้ศึกษามีความหลากหลาย ทั้งแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับรูปแบบการสอน เช่น แนวคิดการสอนแบบ Scaffolding ของ Vygotsky ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคแผนผังความคิด แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวกับวรรณกรรม เช่น ทฤษฎีสหพท แนวการอ่านเชิงสร้างสรรค์ รวมทั้งแนวคิดทางพุทธศาสนา คือ แนวคิดเกี่ยวกับอริยสัจสี่ มาใช้ในการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทย ซึ่งรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมานั้น นอกจากจะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้วรรณกรรมและวรรณคดีไทยแล้ว ยังช่วยส่งเสริมความสามารถและทักษะที่สำคัญให้กับผู้เรียน ได้แก่ ความสามารถในการอ่าน การเขียน และทักษะในศตวรรษที่ 21 ได้อีกด้วย จะเห็นได้ว่างานวิจัยดังกล่าวไม่ได้มุ่งเน้นศึกษาในศาสตร์เฉพาะเท่านั้น แต่เป็นการนำทฤษฎีและแนวคิดต่าง ๆ มาบูรณาการและประยุกต์ใช้เพื่อแก้ปัญหาการเรียนการสอนวรรณกรรมและวรรณคดีไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสม ทันสมัย และน่าสนใจ

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ครุสภาลาดพร้าว.

ชลธิชา หอมฟุ้ง. (2557). การพัฒนารูปแบบการสอนวรรณคดีไทยโดยประยุกต์ใช้วิธีสังเกตเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต [วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร]. <http://sure.su.ac.th/xmlui/handle/123456789/13709?attempt=2&>.

ทิตินา แคมมณี. (2564). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 25). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชญัญลักษณ์ สังข์แก้ว. (2562). การพัฒนารูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครุภาษาไทย [วิทยานิพนธ์หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร]. <http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/bitstream/123456789/2617/1/57255907.pdf>

ธันยา พิทยาพิทักษ์. (2553). การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนโดยบูรณาการทฤษฎีสหบทและแนวการอ่านโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถการอ่านเชิงสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาล [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. <http://cuir.car.chula.ac.th/dspace/simple-search?query=%E0%B8%98%E0%B8%B1%E0%B8%99%E0%B8%A2%E0%B8%B2+%E0%B8%9E%E0%B8%B4%E0%B8%97%E0%B8%98%E0%B8%A2%E0%B8%B2%E0%B8%9E%E0%B8%>

B4%E0%B8%97%E0%B8%B1%E0%B8%81%E0%B8%A9%E0%B9%8C&rpp=10&sort_by=score&order=desc

ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.

สง่า วงศ์ไชย. (2560). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยบูรณาการแนวการสอนที่เน้นภาษาวรรณกรรม และ ประสบการณ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจและเขียนสรุปความของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต [วิทยานิพนธ์หลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร]*.
<http://www.sure.su.ac.th/xmlui/handle/123456789/26026?attempt=2&>.

สุภัทรพงศ์ รวงผึ้งรุ่งโรจน์. (2563). *การพัฒนาแบบการเรียนรู้อารยธรรมคดีไทย โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง และทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 [วิทยานิพนธ์หลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา]*.
https://tdc.thailis.or.th/tdc/browse.php?option=show&browse_type=title&titleid=589186&query=%CA%D8%C0%D1%B7%C3%BE%A7%C8%EC%20%C3%C7%A7%BC%D6%E9%A7%C3%D8%E8%A7%E2%C3%A8%B9%EC&s_mode=any&d_field=&d_start=0000-00-00&d_end=2566-04-00&limit_lang=&limited_lang_code=&order=&order_by=&order_type=&result_id=2&maxid=2